

Latvijas nacionālā pozīcija par Eiropas Komisijas paziņojumu "ES rīcībpolitiku urbānā dimensija – ES pilsētprogrammas galvenie aspekti"

Jānis Ilgavižs
Reģionālās politikas departaments
Reģionālās attīstības plānošanas nodaļa
vecākais referents

1) Kādi ir galvenie iemesli ES pilsētprogrammas pieņemšanai? Kurās jomās ES rīcība var veidot vislielāko pievienoto vērtību? Kuri ir tie pilsētu attīstības elementi, kuros saskaņotāka pieeja starp dažādām nozarēm un pārvaldes līmeņiem nestu labumu?

- Nozaru politiku savstarpējas koordinācija un sadarbības starp dažādiem pārvaldes līmeņiem veicināšana
- Nozaru koordinācija un sadarbība starp pārvaldes līmeņiem labvēlīgi ietekmētu:
 - pilsētplānošanu, mājokļu un pakalpojumu nodrošinājumu, nodarbinātību, pilsētu un apkārtējās lauku vides ilgtspējīgu attīstību, veselīgas, sociāli stabilas, integrētas un saliedētas sabiedrības attīstību.
- ES pilsētpolitikai:
 - Jāsniedz integrēts skatījums uz urbanizēto teritoriju izaicinājumiem un to pārvarēšanas mehānismiem
 - Jārespektē teritoriālā daudzveidība – jāattiecas uz visu veidu urbānajām teritorijām
 - Jābūt daļai no kopējās ES teritoriālās attīstības darba kārtības
 - Jāpiedāvā jauni teritoriālās pārvaldības veidi (kas attiecināmi uz teritorijām, t.sk., ārpus administratīvām robežām)
 - Jānodrošina elastīgi atbalsta mehānismi, kas piemērojami nacionālai un vietējai specifikai

2) Vai ES pilsētprogrammai vajadzētu būt vērstai uz ierobežotu skaitu pilsētām raksturīgo problēmu? Vai arī ES pilsētprogrammai būtu jākalpo par vispārēju satvaru, kurā uzmanība tiek veltīta ES politikas urbānajai dimensijai visdažādākajās jomās, pastiprinot sadarbību starp nozaru politiku, pilsētu, valsts un ES līmeņa dalībniekiem?

- Būs grūti vienoties par ierobežotu skaitu pilsētām kopīgu raksturīgo problēmu
- ES pilsētprogrammu redzam drīzāk kā vispārīgu politikas ietvaru, vadlīnijas un principus
- Būtiska ir integrētas pieejas pielietošana teritoriju attīstības plānošanā un īstenošanā visos pārvaldes līmeņos
- Ne ES, ne nacionālā līmenī veidojamā pilsētpolitika nedrīkstētu būt atrauta no laukos notiekošajiem procesiem
- Ja tiek izlemts vienoties par ierobežotām pilsētu problēmām, tām ir jābūt tādām, kas:
 - Skar ievērojamu daļu ES pilsētu
 - Nav atrisināmas dalībvalstīm darbojoties neatkarīgi
 - Skar vairākas nozares

3) Vai Eiropas pilsētu attīstības modelis, kas aprakstīts ziņojumā "Rītdienas pilsētas", ir pietiekams pamats ES pilsētprogrammas turpmākai izvēršanai?

- Pozitīvi vērtējam ziņojumā „Rītdienas pilsēta” aprakstīto Eiropas pilsētu attīstības modeli
 - Augstu vērtējam ziņojumā atzīto teritoriālo daudzveidību, atšķirīgos izaicinājumus, mazo un vidēji lielo pilsētu būtisko nozīmi reģionālajā attīstībā, kā arī pilsētu saikni ar apkārtējām teritorijām
- Uzskatām, ka ziņojums var tikt izmantots par pamatu turpmākajā darbā pie ES pilsētprogrammas izveides
- Izstrādājot ES pilsētprogrammu:
 - Jāakcentē teritoriālo daudzveidību raksturojošos parametrus (ziņojumā akcentēts tikai etnisko minoritāšu jautājums)
 - Jāakcentē klimata pārmaiņu pielāgošanās un ilgtspējīgas resursu izmantošanas jautājums
 - Jāizmanto jaunākos pētījumus un projektus (t.sk., ESPON, URBACT)
 - Jānodrošina sasaiste ar starpvaldību līmenī notiekošajām aktivitātēm pilsētprogrammas izstrādē

4)Kā pilsētās ieinteresētās personas varētu sniegt lielāku ieguldījumu politikas izstrādes un īstenošanas procesos ES līmenī? Vai pilsētām būtu lielākā mērā jāiesaistās politikas veidošanā reģionālā, valsts un ES līmenī? Kādā veidā?

- Pilsētām jau šobrīd ir iespējas piedalīties politiku izstrādes un īstenošanas procesos gan nacionālā, gan ES līmenī (caur vietējo pašvaldību pārstāvošajām institūcijām, piedaloties dažādos ES līmeņa pasākumos)
- Uzskatām, ka vietējā līmeņa pieredze jāapkopo un tālāk jāvirza valsts un pašvaldību institūcijām, nevis katrai konkrētai pašvaldībai/pilsētai atsevišķi
- Atbalstam arī tādas sadarbības formas / tīklus, kas dod iespēju pilsētu pārvaldēm un iedzīvotājiem iesaistīties ES politikas veidošanas procesos (kampanjas, aptaujas, tikšanās ar EP deputātiem, konferences, semināri, utt.)

5) Kā vislabāk būtu iespējams atbalstīt stiprāku urbāno un teritoriālo zināšanu bāzi un pieredzes apmaiņu? Kuri konkrēti zināšanu bāzes elementi būtu jāpastiprina, lai sniegtu lielāku atbalstu politikas veidošanai?

- Turpināmas esošas iniciatīvas (t.sk., Horizon 2020, ESPON, URBACT, EUKN u.c.), vienlaikus nodrošinot to savstarpējo papildinātību
 - Īpaši vēlamies uzsvērt ESPON 2013 programmas nozīmīgo lomu
- Jārisina datu pieejamības jautājums:
 - Dažādos ES mēroga apsekojumos situācija Latvijā tiek atspoguļota augstākais par 3 lielākajām pilsētām
 - ES mērogā nav pieejami dati par mazām un vidēji lielām pilsētām
 - Nav pieejami dati par visām Latvijas pilsētām nacionālā mērogā
- Lietderīgi ir regulāri organizēt dažādus starptautiska līmeņa forumus un konferences ES līmenī, lai apmainītos ar pieredzi un zināšanām

6) Kādiem vajadzētu būt vietējo, reģionālo, valsts un ES līmeņa uzdevumiem ES pilsētprogrammas definēšanā, izstrādē un īstenošanā?

- ES līmenī:
 - Nosakāms vispārējais politikas ietvars, vadlīnijas un principi, nodrošinot elastīgas ES atbalsta programmas
 - Veicināma ES politiku koordinācija un savstarpējā papildinātība
 - Veicināma saskaņota rīcība, zināšanu un pieredzes apmaiņa starp dažādiem pārvaldes līmeņiem un iesaistītajām pusēm
- Nacionālā līmenī:
 - Jāizstrādā nacionālā reģionālās attīstības stratēģija saskaņā ar ES vispārējo politikas ietvaru un principiem, iesaistot visus pārvaldes līmeņus un ieinteresētās puses
 - Jāparedz atbalsta iespējas, kas ļauj pašvaldībām kompleksi risināt tām būtiskus jautājumus
 - Veicama regulāra informācijas uzkrāšana un apmaiņa par situāciju teritorijās
 - Jānodrošina iesaiste ES politiku izstrādē, t.sk., pārstāvot vietējā pārvaldes līmeņa intereses
- Vietējā līmenī:
 - Jāizstrādā integrētas vietējās attīstības stratēģijas saskaņā ar ES vispārīgo politikas ietvaru, nacionālo un reģionālo attīstības stratēģiju, sakoordinējot pieejamo nozaru finansējumu un aktivitātes
 - Jāpiedalās dažādos reģionāla, nacionāla un ES līmeņa sadarbības tīklos, forumos, konferencēs, daloties un apmainoties ar pieredzi

Būtiskākie pozīcijas saskaņošanas laikā izteiktie jautājumi/komentāri

- Par Paziņojuma aprakstu (1.sadaļa)
 - Tiek apšaubīti Paziņojumā minētie fakti, izteiktie apgalvojumi
- Par situāciju Latvijā (2. sadaļa):
 - Datu pieejamība par pilsētu sociāli ekonomisko attīstību
- Lingvistiski jautājumi (piemēram, ES pilsētprogramma vai ES Urbānā darba kārtība)
- Redakcionālie papildinājumi
- Precizējošie jautājumi:
 - Kas tiek domāts ar vietējā līmenī izstrādātajām integrētajām attīstības stratēģijām?
 - Kā izpaudīsies dialoga stiprināšana starp pilsētām un EK?
 - Vai ES pilsētprogrammā varēs iesaistīties valstis, kurām nav izstrādāta pilsētu politika?
 - u.c.

